

Hasselt, een bedevaartplaats

Redactie:

Dr. F.W. Schmidt
De Ketting 25
8251 LD Dronten

Reacties:

f.schmidt@wxs.nl

© dr. f.w. schmidt

In dit nummer:

Bedevaartplaats	1
Bakkers in Hasselt [1933]	1
Berent Pipardus	2
Markante jaartallen: 1252	2

Een bedevaart- plaats zijn, was goed voor de lokale

economie. Sinds 1355 werd elk jaar op de zondag na sacramentsdag in Hasselt een processie gehouden. De stad kon dan rekenen op een grote toeloop van buiten af. Dagen van tevoren was men al druk met het maken van kruisen die langs de route opgesteld diende te worden. In die zelfde periode werden vanwege de grote belangstelling eveneens extra poortwachters aangesteld. Ook het veer over het Zwartewater werd vanwege de te verwachten grote schare pelgrimsgangers tijdelijk uitgebreid. De straten werden vooraf schoongeveegd. De inwoners van Staphorst en Rouveen [de kerk van Hasselt vormde oorspronkelijk de

moederparochie van beide plaatsen] moesten opdraven om in deze periode hand en spandiensten te verrichten. Zo dienden zij het passiespel op te voeren. Na afloop ontvingen zij daarvoor giften. Meestal bestond deze vergoeding uit drank.

Speellieden uit Zwolle, trommelslagers en pijpers, zorgden voor de nodige muzikale omlijsting. Gelijkzeitig en erna werd ook de kermis gehouden.

Op de bewuste zondag werd dus de processie gehouden, het hoogtepunt van alle festiviteiten. De abt van Dikninge of de proost van het Zwartewaterklooster droeg daarbij het sacrament.

Daarachter liepen de andere kerkelijke en niet kerkelijke hoogwaardig-

heidsbekleders. Zo konden regelmatig onder de gasten de schout van Zwolle, de drost van Vollenhove en de burgemeesters van Kampen aantreffen.

Na de reformatie vielen de bedevaarten weg om vervolgens pas in de negentiende eeuw een vervolg te krijgen. In de jaren zestig van de twintigste eeuw werd er definitief een streep onder gezet.

Processie in het begin van de twintigste eeuw

Bakkers in Hasselt [1933]

Op 20 december 1933 verscheen een advertentie in het "Hasselter advertentieblad". Dit blaadje verscheen wekelijks in een

oplage van 850 stuks. Het werd uitgegeven door drukkerij Broer & Co te Zwolle. Een ergel in het twee kolomsblad kostte toen 6 cent.

In de advertentie kondigden de bakkers aan dat op tweede kerstdag en nieuwjaarsdag niet werd gebakken en geen brood werd bezorgd.

Bakkers in Hasselt

De volgende bakkers werden met name genoemd: de in de Regenboogsteeg staande bakkerij "Hasselt" van de coöperatie, bakkerij Steenbergers met "de Vlijt" aan de Lindenlaan,

bakker Wentink op de hoek Gasthuisstraat en Herengracht, Van Daltsen met de "Bijenkorf" op de hoek van de Prinsengracht en de Kalverstraat, bakkerij Koopmans in de Hofstraat,

bakkerij Hupkes, Woelderink op de Hoogstraat, bakkerij Mulder — ook op de Hoogstraat en tenslotte bakker Buskes in de Ridderstraat.

Advertentie

Berent Pipardus, een zeventiende eeuwse chirurgijn

Berent Pipardus woonde in Hasselt in het Hooge Huis. Het pand dat ook nu nog op de hoek van het Eiland en de Herengracht staat. Berent was chirurgijn. Uit nagelaten papieren kunnen we opmaken, waar zijn werkzaamheden uit bestonden.

Bij het na zijn dood opmaken van zijn boedel, kwamen de volgende zaken naar voren. Berent bezat een *barbier bort*. Voor een gulden en vier stuivers kon men zich een jaar lang door Berent laten scheren. Dat zal wel niet elke dag geweest zijn, want burgemeester Joost van Benthem betaalde per jaar twee gulden en tien stuivers. Hij zal ook wel vaker door Berent zijn geschoren.

Natuurlijk moest Berent het met name hebben van zijn chirurgijnsactiviteiten. De tarieven daarvan lagen ook wel iets anders. Zo kostte herstel van een gat in het hoofd zes gulden en zes stuivers. Een reparatie van een armbreuk kostte net zoveel. Maar een beenbreuk zoals de latere burgemeester Jan Boldewijn van Duuren moet hebben gehad, kostte maar liefst 24 gulden.

Soms trad de chirurgijn op als assistent van de dokter. In 1667 was dit het geval bij Matthijs Cock. Hij was zwaar gewond aan zijn hoofd geraakt. In bijzijn van doctor Waterham maakte Berent twee opensnijdingen. Hieruit kwam veel stinkende materie.

Vier weken duurde het herstel. Tweemaal daags kwam de chirurgijn langs om de wond te verbinden. De rekening bedroeg twintig gulden.

In 1680 verbond hij Jan Engels, die in de herberg van Stuijen door Jan de Vriese in zijn rug en arm was gestoken. Het slachtoffer had acht dagen niet kunnen werken en vroeg daarvoor veertig gulden schadevergoeding. Bovendien eiste hij zeven gulden en tien stuivers vanwege de kosten die hij voor het inroepen van medische hulp gemaakt had.

In 1692 stierf Berent. Zijn barbier bort en zijn winkel met toebehoren werden door Andries Penninck gekocht.

Omdat chirurgijns ook aderlatingen deden, waren ze handig met het mes en dus ook heel geschikt als barbier.

Markante jaartallen: 1252

In 1252 zou Hasselt stadsrechten ontvangen hebben. Volgend jaar wordt uitvoerig bij dit feit stil gestaan. De stad bestaat dan 750 jaar.

Het is echter de vraag of dit wel juist is. Het oorspronkelijke stuk is immers niet meer aanwezig. We beschikken alleen nog over een vidimus, een afschrift dus.

Hierin staat dat Hasselt van de bisschop van Utrecht net als Zwolle en Deventer dezelfde rechten toegewezen zou hebben gekregen.

Door het feit dat het officiële stuk niet meer getoond kon worden, werd er aan die verleende rechten nogal eens getornd.

Ook van het jaartal kunnen we

dus niet zeker zijn.

Meer weten !

Kijk op:

[Http://home.planet.nl/~schmi015](http://home.planet.nl/~schmi015)

of

[Http://members1.chello.nl/~f.w.schmidt](http://members1.chello.nl/~f.w.schmidt)